

Satu Helkama

07.01.2019

Satu Helkama vaihtoi valkoisen lääkärintakin yrittäjyyteen 13 vuotta sitten. Hän on yritysjohtaja, jonka haasteena on kunnioittaa 113-vuotista perintöä ja samalla viedä perheyrittystä eteenpäin.

Perinnön jatkaja ja tulevaisuuden suunnittelija

Helkaman pyörätehtaalle Hankoon saapuessaan ei heti arvaisi, että kyseessä on Suomen suurin pyörätehdas, joka on sijainnut samalla paikalla jo vuodesta 1962. Ulkoapäin melko vaatimaton tehdas ei erityisemmin pistä

silmiin. Sisään astuessa pyörät näkyvät kuitenkin heti kaikkialla ja saapujaa odottaa lämmin vastaanotto. Ensimmäisenä katse kiinnittyy upeaan pyöräriiviin, jossa komeilevat niin kimalteleva kuin kultainenkin Jopo. Vessojen ovista voi puolestaan bongata naisten- ja miestenpyörän kuvat. Selvästi ollaan pyörätehtaalla - ja toimiston ikkunan toisella puolella tehdashalli jo näkykin.

- Isoisän isä, Helkaman perustaja Heikki J. Helkama, sanoi jo silloin aikoinaan, että meidän tehtävämme on valmistaa jotain uutta, kunnollista ja kestävää, mitä ihmiset tarvitsevat. Tästä ajatuksesta me pidämme yhä kiinni, Satu Helkama kertoo.

Polkupyöriä Helkama on valmistanut yhtiön perustamisesta alkaen, nyt jo 113 vuotta. Satu Helkama on neljännen polven

Helkama ja Helkama Emotorin toimitusjohtaja. Päätoimiseksi yrittäjäksi hän nousi isänsä Jukka Helkaman jäätyä eläkkeelle Helkaman satavuotisjuhluvuonna 2005.

Tie perheyriyksen johtoon kuulostaa selvältä. Satu Helkamalle se ei kuitenkaan ollut ennalta määritelty polku, jota hän olisi seurannut koko elämänsä, vaan päätös, joka muotoutui usean vuoden aikana.

Löytyykö isälle jatkajaa?

Satu Helkamaa ja hänen sisariaan Outia ja Saaraa ei kasvatettu perheyriyksen johtoon pienestä pitäen. Vaikka isä johti kolmannessa polvessa perheen yritystä, saivat kaikki lapset keskittyä omiin kiinnostuksenkohteisiinsa.

- Ei meillä puhuttu kotona töistä sen enempää kuin missään muussakaan perheessä. Isä kävi töissä ja ruokapöydän ympärillä puhuimme ihan normaaleista asioista. Olihan se hauskaa, että oli pyörä tai mopo, jossa oli oma nimi, mutta ei perheyriyksen kummemmin meille lapsille näkynyt.

Niinpä kaikki sisarukset lähtivätkin toteuttamaan omaa intohimoaan. Satu Helkamalle se oli lääkärin ura. Valmistuttuaan lääkäriksi Saksasta hän lähti erikoistumaan synnytyksiin ja naistentauteihin HUS:n Naistenklinikalle. Jo Sadun opiskelujen loppuvaiheiden aikana perheen isä Jukka Helkama ilmoitti aikeistaan jäädä eläkkeelle Helkaman täyttäessä sata vuotta.

Yksikään sisarista ei ollut suunnitellut yritysjohtajan uraa, ja sukupolvenvaihdosta lähdettiin toteuttamaan kahdessa osassa. Ensimmäisessä vaiheessa jokainen sisarista sai pienen osan omistuksesta ja he pääsivät tutustumaan Helkaman toimintaan hallitustyön kautta. Suunnitelmana oli, että jos joku saisi yritystoimintaan tutustuessaan kipinän työhön, siirrettäisiin omistusta lisää. Aikaa Jukka Helkaman eläkkeelle jäämiseen oli vielä reilusti, yli 5 vuotta.

- Isän toiveena oli koko ajan, että jos innostumme tästä, niin yhdelle meistä tulisi päätäntävalta, eikä omistusta jaettaisi tasan, jotta välttyttäisiin tulevaisuudessa mahdollisilta pattitilanteilta.

Niin sitten kävikin, että sisarten tutustuessa Helkaman toimintaan Sadun kiinnostus heräsi. Jukan ollessa viimeistä vuottaan töissä Helkamalla, jätti Satu työnsä Naistenklinikalla ja tuli tutustumaan työhön kunnolla isänsä rinnalla. Satu halusi selvittää, tarvitaanko Helkamalla ylipäänsä joku perheenjäsen, joka tarjoaa omistajuudelle kasvot niin yrityksen sisälle kuin sen ulkopuolellekin. Vuoden aikana tälle tuli vahvistus.

- Ajattelin, että tämän kokoisessa yrityksessä on tärkeää, että on joku sisältäpäin seuraamassa tekemistä, jotta koko omistajakunta ei olisi vain numeroiden ja raporttien varassa. Jos haluaa olla omistaja, niin pitää tuntea ja tietää oman yrityksensä asiat, muuten voi olla hankala toimia vastuullisesti suuria päätöksiä tehtäessä.

Lääkäristä yritysjohtajaksi

Nyt Satu Helkama on toiminut yrittäjänä 13 vuotta ja Helkama Emotorin toimitusjohtajana 8 vuotta, ja valinta kahden hyvinkin erilaisen tien välillä tuntuu jo kaukaiselta. Lääkäriin uraa hän ei jäänyt haikailemaan, vaikka jonkinlainen lääkäri-identiteetti säilyy aina yrittäjyyden taustalla. Päätös lähteä jatkamaan perheyrittäjästä oli lopulta hyvin luonnollinen, vaikka se oli myös todella iso päätös.

- Olen aina ollut sitä mieltä, että jos jotain päätöksiä tehdään, niin niistä pidetään kiinni ja niiden mukaan mennään.

Helkama kokee, että lääkärin taustasta on ollut hyötyä myös yritysjohtajana. Molemmissa ammateissa tehdään isoja päätöksiä ja vastuuta on paljon. Myös johtajan työssä täytyy tietyllä tavalla huolehtia ihmisistä, koska henkilöstöasioiden miettiminen on iso osa johtajuutta.

- Monesti tästä valinnastani lääkärin ja yritysjohtajan välillä kysellään paljon ja se on minusta kiinnostavaa. Moni yrittäjähän on lopulta aivan jotain muuta kuin kauppa- ja korkeakoulutaustainen, minä satun olemaan lääkäri taustaltani, Helkama nauraa ja jatkaa:

- Oikea valinta tämä on varmasti ollut. Jos perheyrittäjästä ei olisi ollut, tekisin varmasti

yhä lääkärin töitä, mutta täällä minulle oli selkeä syy lähteä yrittäjäksi.

Perheyrittäjien yrityserhe

Helkaman yrityserhe koostuu useista itsenäisistä yritysryhmistä. Vuoteen 1986 kaikki yhtiöt olivat yhtä ja yhteisessä omistuksessa, kunnes ne jaettiin kolmeen itsenäiseen osaan kolmen veljeksien kesken. Yhteisiksi yhtiöiksi jäivät Helkama-Auto ja Helkama-Kiinteistöt.

Sukupolvenvaihdoksen myötä Satu Helkamasta tuli hänen sukuhaaransa omistaman Helkama Emotorin pääomistaja. Sisarilla Outilla ja Saaralla on lisäksi omistusosuus yrityksestä, ja myös isä Jukalla on yhä pieni osuus omistuksesta.

Helkama Emotor koostuu kuudesta eri yhtiöstä: Emoyhtiön lisäksi kaapeleita valmistavasta Helkama Bicasta ja sen tytäryhtiö Helkama Bica Shanghaista ja pyöriä valmistavasta ja maahantuovasta Helkama Veloxista. Kolmas tytäryhtiö on Suomen Polkupyörätukku, joka maahantuo pyöriä ja myy niitä Baiks-myyväläketjuissaan. Tämän lisäksi yhtiöön kuuluu myös Ferris Wheel Oy.

- Kaiken kaikkiaan olen mukana Helkaman seitsemän yhtiön toiminnassa, pääasiallisesti hallitustyön kautta. Emotorin toimitusjohtajuuden myötä olen myös jonkin verran mukana päivittäisessä toiminnassa, mutta meillä on liiketoiminnoissa ulkopuoliset toimitusjohtajat hoitamassa varsinaista operatiivista johtamista, Satu Helkama avaa.

Helkamalla on toimintaa niin Hangossa kuin Espoossa ja Kaarinassakin, minkä vuoksi myös Satu liikkuu paljon näiden paikkojen välillä. Perheensä kanssa hän onkin asettunut asumaan näiden paikkojen risteyskohtaan Lohjalle.

- Työ on liikkuvaa ja työpäivät ovat hyvin vaihtelevia, joten on tärkeää, että pääsen helposti kaikkiin toimipisteisiimme. Ajokilometrejä kertyy reilusti, mutta ilokseni voin tehdä nämä matkat uusiutuvalla energialla biokaasun voimin Skoda Octavia G-Tecillä.

Sähköpyörät valtaavat alaa

Kun toimiston lämpimästä tunnelmasta astuu tehtaan puolelle, ensimmäisenä katseen vangitsee lähes silmän kantamattomiin jatkuvat laatikkokasat. Laatikoiden kyljissä näkyy Helkaman teksti ja sen pyörämallien nimiä, kuten Aino, Ainotar tai Saana.

Vähän matkan päässä näkyy rivi tuliteriä, uutuuttaan säihkyviä Jopoja.

- Nämä ovat ensi vuoden mallit, jotka ovat menossa studiokuvauksiin, Satu Helkama kertoo.

Jopojen takana näkyy iso hiekkapuhaltamo, jonka vierellä Ainottaren pulverimaalatut rungot etenevät hitaasti kohti uunia. Uunin vierestä alkavat telineet, jotka ovat täynnä eri pyörämallien runkoja. Niiden takana avautuu kokoonpanolinja, jossa pyörät kootaan. Näkymä on vaikuttava.

Tällä hetkellä tehtaalla on poikkeuksellisen paljon tavaraa, koska varastohalleihin rakennetaan uutta siirtolavahyllyjärjestelmää, minkä vuoksi varsinaiset varastot ovat tällä hetkellä pois käytöstä.

Kaiken kaikkiaan Hangon pyörätehdas työllistää noin 50 henkilöä. Pyöriä siellä tehdään noin 20 000–25 000 vuodessa. Kokonaiskappalemäärä on vähentynyt sähköpyörien valmistuksen lisääntyttyä. Niiden tekeminen on työläämpää ja siksi kappalemäärät ovat pienempiä. Samalla kuitenkin liikevaihto kasvaa.

- Sähköpyörät lisääntyvät ja ovat oikeastaan pitkästä ajasta selvä voimakkaasti kasvava juttu pyöräbisneksessä. Edellinen isompi buumi oli ehkä maastopyörien kohdalla 90-luvulla.

Satu Helkamalta itseltään löytyy kotoa myös sähköpyörä. Hän onkin ollut vannoutunut sähköpyörien puolestapuhuja jo ennen kuin ne löivät läpi Suomessa, ja pyrkii pyöräilemään sähköpyörällään mahdollisimman paljon, samalla levittäen sähköpyöräilyn ilosanomaa.

- Pitäisi ajaa sillä vieläkin enemmän. Haluamme tuoda esiin sitä, että sähköpyörä nimenomaa lisää liikunnan mahdollisuutta ja liikkumisen iloa. Yritämme saada myös mahdollisimman paljon ihmisiä kokeilemaan sähköpyöriä, koska silloinhan sen parhaiten vasta ymmärtää.

Suomessa sähköpyöräinnostus on selvästi perässä muuta Eurooppaa ja myös pari vuotta Ruotsia jäljessä. Täällä sähköpyöräbuumi on alkanut näkyä viime vuoden kesästä alkaen.

Tietoisuus sähköpyöräilyn hyödyistä on lisääntynyt niiden suosion kasvaessa, mutta edelleen niiden ympärillä käytävän keskustelun pääpaino on usein skeptisyydessä: onko sähköpyörä huijausta?

- Asenteiden murtaminen on yksi suurimpia sähköpyöräilyyn liittyviä haasteita. Toinen haaste on valtavan laaja laatukirjo. Huonommassa sähköpyörässä akun kantavuus on selvästi heikompi ja myös ajokokemus usein huonompi.

Moni yrittäjähän on lopulta aivan jotain muuta kuin kauppa- ja korkeakoulutaustainen, minä satun olemaan lääkäri

taustaltani.

Satu Helkama

Radioista kaapeleihin

Aivan pyörätehtaan kulman takana sijaitsee Helkaman toinen tehdas Hangossa, kaapelitehdas. Siellä tunnelma on aivan erilainen.

Pitkät linjat eri väristä kaapelia kiertää ympäri tehdasta ja valtavia kaapelikeloja on kymmeniä ja kymmeniä. Helkamalla on tämän lisäksi toinenkin kaapelitehdas Suomessa, Kaarinassa. Helkama Bicalla on myös tytäryhtiö Kiinassa ja sen myötä tehdas Shanghaissa.

Kaapelituotanto ei ole ollut osa Helkaman tuotantoa sen perustamisesta lähtien, vaan se on perua Helkaman radiotuotannosta. Vuosien varrella yhtiö on nimittäin valmistanut monenmoista aina toimistokalusteista ja mopoista telkkareihin, radioihin ja kylmäkalusteisiin. Kaapelitehdasrakennuksen toimistokäytäviä koristavatkin entisten telkkareiden ja radioiden tummanruskeat päällisvanerit.

Kaapelipuolella Helkama on erityisesti mukana risteilyrakentamisessa. Se toimittaa kaapelia isoille toimijoille niin Turun telakalle, Italiaan kuin Saksaankin. Kaiken kaikkiaan Helkama toimittaa kaapelia jopa 60 maahan: lähes kaikkiin maihin, missä laivoja valmistetaan ja myydään.

- Euroopassa rakennetaan risteilyaluksia enemmän kuin pitkään aikaan. Lisäksi Kiina on lähdössä mukaan tähän ja olemme myös siellä kisassa mukana. Kaapelipuolella meillä on aivan jättiläismäisiä kumppaneita ja heidän kanssaan toimiminen on hyvin erilaista kuin pyöräbisnes, Satu Helkama kertoo.

Vaikka toimiminen eri aloilla on hyvinkin toisistaan poikkeavaa, leikkaavat Helkaman arvot läpi tytäryhtiöiden. Yhtiöllä on viisi arvoa: innostus, onnistuminen ja kannustaminen, yksinkertaisuus ja ahkeruus, terve ja toimiva yritys sekä asiakasta varten, yhteiskunnan parhaaksi.

- Arvot ovat perustavanlaatuisia kysymyksiä siitä, minkälaista toimintamme on. Isä on aikoinaan luonut ne ja me olemme lyhentäneet ne näihin muutamiin sanoihin, mutta on aina kiva kertoa myös, mitä niiden taustalla on.

Jukka-isän perintö näkyy Helkaman lisäksi myös Sadun omassa elämässä. Isänsä ja Helkaman

kautta hän nimittäin tutustui yhteen nykyisistä pankeistaan, Ålandsbankeniin.

- Isä löysi aikoinaan Ålandsbankenin, kun pankki laajeni Ahvenanmaalta mantereelle ja pankki tuli silloin yrityskuvioihin mukaan. Tätä kautta se valikoitui lopulta myös omaksi pankikseni.

Ålandsbankenissa Satu pitää erityisesti siitä, että hän saa henkilökohtaista palvelua. Hänellä on oma yhteyshenkilö, jonka hän tuntee ja joka tuntee hänet. Lisäksi hänestä pankin Ahvenanmaataustassa on jotain kiehtovaa.

- Minusta on myös kiva olla tällaisen pienemmän haastajan mukana, joka kulkee vahvana jättiläisten rinnalla ja erottuu erilaisena pankkina. Tämä on sympaattinen toimija, jolla palvelu on mutkatonta ja hirveän hyvää.

Omistamisessa on taitolaji ymmärtää se, missä asioissa voi olla vaikuttamassa tai millä keinoin.

Satu Helkama

Suunta aina eteenpäin

Vaikka Helkama on historiansa varrella tehnyt vaikka mitä, ovat pyörät se, mistä suomalaiset Helkaman tuntevat. Harva tietää esimerkiksi, että Helkama on Škodan pitkäaikaisin maahantuojaja koko maailmassa: yhtiö on tuonut automerkkiä Suomeen jo vuodesta 1947. Eikä monella ole siitäkään tietoa, että Viking Linen laivojen rakenteiden sisällä lukee metrin välein Helkama - laivanrakennuksessa käytetyissä kaapeleissa nimittäin.

- Olemme mukana monessa liikkumisen

muodossa ja seuraammekin tarkasti, miten digitaalisuus muuttaa liikkumista, ja pyrimme olemaan tässä mukana. Nyt pinnalla ovat erityisesti sähköpyörät, mutta ei voi tietää millä tavalla ja kuinka nopeasti liikkumisen trendit muuttuvat, Satu Helkama pohtii.

Tällä hetkellä Helkaman tulevaisuus näyttää hyvältä. Myös uudet tuulet puhaltavat: yhtiö on ollut pari vuotta mukana tehoelektroniikan vesijäähdytysjärjestelmiä tekevän Adwatecin matkassa ja vuoden alussa siitä tuli osakkuusyhtiö.

- Omistajan tehtävä on miettiä koko ajan eteenpäin. Hetkeksikään ei pidä tyytyä siihen missä ollaan, koska silloin pysähtyy ja lähtee taaksepäin. Toimiva johto kehittää olemassa olevaa liiketoimintaa, mutta meidän omistajien tehtävä on miettiä vielä siitäkkin eteenpäin.

Yrittäjyydestä ja omistajuudesta 44-vuotias Satu on oppinut paljon. Suurimpina oppeina hän pitää pitkäjänteisyyttä ja vapauden ja vastuun välisessä ristiriidassa elämisen oppimista. Yrittäjä voi päättää paljon itse, mitä tekee tai jättää tekemättä, mutta samalla on todella suuri vastuu yritysten olemassa olosta ja ihmisistä, jotka niissä työskentelevät. Perheyriyksessä on myös paljon tasapainoilua olemassa olevan säilyttämisen ja sen kehittämisen välillä.

- Omistamisessa on taitolaji ymmärtää se, missä asioissa voi olla vaikuttamassa tai millä keinoin. Yhtiöiden toimitusjohtajat toimittavat päivittäiset asiat ja minun tehtävänäni omistajana on huolehtia kokonaisuudesta, ja tietenkin olla luomassa henkeä ja uskoa yrityksen tulevaisuuteen.

Helkamassa Satu Helkama on erityisen ylpeä tietynlaisesta kotoisuudesta, joka firman sisällä ja niiden välillä on. Monet työntekijöistä ovat olleet pitkään talossa. Myös Helkaman omien pyörien näkeminen kaduilla tuo hymyn omistajan kasvoille, kun vielä tietää taustalla olleen suunnittelutyön ja tekijöiden tiimin.

- Ja kai siitäkkin voi olla ylpeä, että olemme olleet pystyssä jo 113 vuotta ja edelleen valmistamme jotain uutta, kunnollista ja kestävää, mitä ihmiset tarvitsevat, kuten alun perinkin. Historian varassa ei kuitenkaan pääse eteenpäin tulevaisuudessa, joten

ei auta kuin jatkaa tätä työtä ja katsoa kuinka pitkälle pääsemme.

Artikkeli lehdestä Ålandsbanking 2/2018 (julkaistu 07.01.2019)

Teksti: Lotta Lybäck / Kuva: Jetro Stavén